

SOCIALPOLITIK og SOCIALT ARBEJDE

som

MENNESKE-TILPASNING

gennem et par hundrede år, med særligt henblik på

- 1970'er socialreformen

- neoliberalismens gennemslag sidst i 1990'erne og først i 2000 tallet**
- socialrådgiverne og deres uddannelse og deres roller i menneske-tilpasningen**

Afskedsforelæsning II

af

VIGGO JONASEN

2004

VIGGO JONASEN

Cand. scient. pol. (Aarhus 1973)

Lektor i Socialpolitik ved Den Sociale Højskole, Århus (1976-2004)

Tidligere byrådsmedlem i Aarhus

Tidligere medlem af regeringens Opgavekommission 1996-1998

vj@dsh-aa.dk

0045 87 36 96 52

Publikationer bl.a.

Dansk Socialpolitik 1708-2002 (7. ed. 2003)

www.dsh-aa.dk publikationer

The History of the Danish Welfare State (1999)

www.dsh-aa.dk publikationer

The main agents in the Danish Welfare State (1999)

www.dsh-aa.dk

The welfare state - social work - the individual and her autonomy (2001) www.dsh-aa.dk

Social Work in Denmark 1790-2003 – a brief History www.dsh-aa.dk publikationer

Litteratur:

Bent Rold Andersen (1971): Grundprincipper i socialpolitikken

samme, 1979: foredrag for International Council on Social Welfare, Kristianssand.

Viggo Jonassen (2002): *Dansk socialpolitik 1708-2002* www.dsh-aa.dk Publikationer

Viggo Jonassen: forskellige *Socialpolitiske notater*. Findes på www.dsh-aa.dk under Publikationer

Mogens Lykketoft (1973): *Kravet om lighed*

Anders Fogh Rasmussen (1993): *Fra socialstat til minimalstat – en liberal strategi*

K.K. Steincke (1912): *Almisse eller Rettigheder*

samme (1933): *Socialreformen* (noteudgaven)

2004.10.29

**SOCIALPOLITIK OG SOCIALT ARBEJDE
SOM MENNESKE-TILPASNING**
gennem et par hundrede år, med særligt henblik på
- 1970'ers socialreformen
- neoliberalismens gennemslag sidst i 1990'erne og først i 2000 tallet
- socialrådgiverne og deres uddannelse og deres roller i menneske-tilpasningen

VIGGO JONASEN
Afskedsforelæsning II
2004.10.29

Jeg vil indledningsvis i denne afdeling bringe nogle eksempler på argumentation omkring socialt arbejde fra en tidlig tid, eksempler på tankegange, der er helt nutidige - eller rettere: var nutidige for en 30 års tid siden.

Men hovedvægten vil komme til at ligge på 1970'ers reformens syn på det sociale arbejde og forskelle til nutiden.

Jeg vil bruge de samme perioder og skemaer som i sidste forelæsning - én af bestræbelserne er netop at diskutere det sociale arbejde i relation til de økonomiske ydelser.

Den første periode, 1708- og 1803- reformernes tid, er enevældens tid. 1700-1824
Almisse

Sidste trediedel af 1700 tallet var intellektuelt og økonomisk en blomstringstid i Danmark. Vi taler om "oplysningstiden". Landboreformer og bondefrigørelse er en del af vor nationalromantiske arv. At enevælden også iværksatte en socialreform, som blev gennemført, og en skolereform, som blev gennemført midt under rigets værste økonomiske krise, statsbankerotten i 1813, plejer vi ikke at gå rundt og huske på. Medmindre vi altså er lidt nørdede. Det tillader jeg mig at være (også) i dag. Socialreformen i 1803 og skolereformen i 1814 blev grundlaget for det i dag eksisterende kommunestyre, og dermed for styringen af ret mange socialrådgiveres arbejde.

Men datidens diskussioner handlede også om, hvilke holdninger og adfærdsnormer man ønskede, at befolkningen skulle indlære, dels via skolesystemet, dels via fattigvæsenet. Med andre ord: hvilke holdningspåvirkende myndighedspersoner skulle have hvilke funktioner.

Skolekommissionen af 1789 diskuterede bl.a. fagkreds for en hele befolkningen omfattende almueskole. De progressive godsejere ønskede en bred fagkreds: foruden regning, skrivning og især kristendomskundskab, ønskede man naturfag, geografi, historie m.v., ud fra en antagelse om at en almue med bred uddannelse ville være en dygtig og produktiv arbejdsstyrke. Mere reaktionære godsejere med revolutionsfrygt (den franske revolution i 1789 spøjte i diskussionerne) mente, at man skulle have en smal fagkreds: regning, skrivning/læsning, religion - alt det andet ville blot medføre selvstændighedstrang og revolution.

En fattigkommissionen af 1787 skulle tage "alle Forhold vedr. Fattigvæsenet på Landet og i Købstæderne under Overvejelse og stille Forslag herom". Kommissionen sendte brev til landets stedlige myndigheder (amtmand og provster og præster) og udbad sig oplysning. Lidt ligesom da Karen Jespersen ville lave bistandsloven om sidst i 1990'erne. Kommissionens brev gav anledning til en masse debatindlæg og forslag. Deri kan man læse, både hvad sognepræster og amtmænd anså for årsager til fattigdom, og hvordan de mente, de fattige skulle behandles af øvrigheden og med hvilke formål.

Fattigloven for København er 1799. I den finder vi *forsørgelsesforstanderen*, datidens familievejleder. Han skulle have tilsyn med ca. 15 fattige familier i sit lokalområde, bistå dem, der havde en 'resterhvervsevne' med at skaffe sig nogen arbejdsindtægt, og formidle det *nødtørftige* til dem, som savner det. Ordlyden er: (1)

"at have et vaagent Øie med enhver ved Fattigvæsenet indskreven, og sig i Distriktet erholdende Fattig, at opmuntre og tilholde dem til Arbejdsomhed, Huuslighed, Orden og Reenlighed; at drage Omsorg for og have Tilsyn med: At de i Sygdoms Tilfælde faar Kuur og Pleie, med videre, som til fornøden og godmodig Omhue for den Trængende og Lidende henhører".

Jeg synes, det er interessant, at 1799 teksten direkte viser et ønske om at påvirke tankesæt og adfærd. Der er ikke kun tale om det, der på nutids politikersprog kaldes *passiv forsørgelse*.

I det gengivne er ikke noget om straf til arbejdsmodvillige fattige. I lovene fra 1799 og 1803 skulle sådanne lægges i jern og sendes til tvangsarbejde på Holmen eller Frederiksodde (Fredericia).

Blandt dem, der i forlængelse af kommissionens arbejde indsendte forslag til fattigvæsenets indretning, var sognepræst Ejler Hammond i Brøndby Øster og Vester. Hans stillede et komplet lovforslag. Her skal jeg kun gengive den del, der mere snævert handler om det klientnære sociale arbejde.

Hammond understreger "Nødvendigheden af at skaffe de arbejdsdygtige Fattige et nyttigt Arbejde. Man skulde lade dem forarbejde Uld og Hør til Strømper, Vadmel, Lærred, Dynevaar og Værkgarn, og på denne Måde kunne ikke blot fattige gamle Koner, men også gamle Mænd og Børn finde beskæftigelse. Lønningen bør sættes relativt lavt, således at Fattigkassen ikke risikerer Tab på de forarbejdede Varer, og det må for enhver Pris undgaas, at det af Fattigkassen igangsatte Arbejde trækker andre Arbejdere til sig, som have andet og mere nyttigt Arbejde at udføre." Hammond havde også en mening om kvalifikationerne hos socialarbejderne: "Til at tage sig af det rent praktiske Arbejde .. (måtte) Præstekonerne være særligt egnede. Hvem kan bedre end de, .. med Indsigt, Klogskab og Øconomie sætte og holde saadant Arbejdsanstalt i gang? Hvo kunne vel bedre end de ved gode Lærreder, smukke Dynevaar, smagfuld Værkgarn o.s.v. skaffe Arbejdsanstalten sikker og fordeelagtig Afsætning? Hvilken skjøn Leilighed til behagelig Commers og ædel Kappelyst i almeennyttige Anliggender imellem de gode Koner? og hvo af dem vil ikke med Glæde, når sådan Leilighed gives, medvirke til de Fattiges understyttelse og Fædrenelandets almindelige Beste".

Flere ting er værd at bemærke:

Hammond forudsætter, at præstekonerne har de nødvendige faglige forudsætninger - antagelig ret realistisk i tiden.

Hammond taler ikke om nutidigt frivilligt socialt arbejde - vi er i enevældens tid, og han antager at begejstringen er en del af præstekonens samfundsmæssige, pligtmæssige rolle.

Det hører med til historien, at han selv havde reformeret sognets fattigvæsen og via bemeldte produktionsaktivitet faktisk skaffet flere penge til uddeling blandt de fattige - han og deres arbejde havde altså skaffet dem højere levestandard end de havde før han kom til sognet.

Hvad har vi her af helt nutidige elementer?

Arbejdsorienteringen – (dog: også for de gamle! Her er ikke noget med velfortjent aldershvile! sæder er siden mildnet)

Undgå konkurrenceforvridning

Aktiveringsydelse - ikke løn

Og ikke mindst socialarbejdernes kvalifikationer: kvindelighed, faglighed, engagement.

Den anden periode er liberalismens og arbejderbevægelsens tid, 1776-1914.

Rettigheder

Fattigvæsenernes bestyrelser i 1800 tallet blev slagmark for i hovedsagen to standpunkter: det ene, det liberalistiske, var at fattighjælp skulle være så afskrækkende som muligt, for at "motivere" folk til at undgå fattigstempet, mindreværdigheden. Det andet, det kristeligt-konservative eller *filantropiske* synspunkt, var at de fattige skulle ydes en broderlig og individuel og omsorgsfuld hjælp, som skulle være egnet til at højne den enkelte og understøtte ham/hende i *Arbejdsomhed, Huuslighed, Orden og Reenlighed*. Datidens fattigkommissionsprotokoller har mange eksempler på uenighed om hjælpens størrelse og retsvirkningernes strengthed. I mange tilfælde har de konservative embedsmænd i kancelliet, siden indenrigsministeriet, grebet ind over for retsstridig primærkommunal påholdenhed og strengthed. Sidst i 1800 tallet ser vi især København fremvækst af filantropien, bl.a. i form af Københavns Understøttelsesforening. Der er en del eksempler på, at hjælpsøgende har fået et vink med en vognstang om, at det var en dårlig idé at bruge sine sparsomme midler på en fagforening! Og arbejdere, der ikke var medlemmer af Højres Arbejder- og Vælgerforening havde svært ved at finde beskæftigelse ved fæstningsbyggeriet i 1880'erne.

I denne periode kan idéer om socialt arbejde i nutidsforstand snarere findes i *Diakonissestiftelsen* fra 1863, i *Samfundet og hjemmet for vanføre børn* fra 1872 - siden ikke for børn alene! - i *Det Kellerske institut* fra 1865 (senere: Statens Åndssvageforsorg), udgået fra døvstumme-*instituttet* fra 1807, og *Det Kgl. Blindeinstitut* (1811). Der blev oprettet et kvindehjem for fængselsløsladte kvinder i 1877, et kvindehjem for *Vildfarne kvinder* i 1881, og et selskab til støtte for fængselsløsladte (senere *Dansk Forsorgsselskab* og endnu senere *Kriminalforsorgen i Frihed*). Fælles for disse organisationer var et sæt af formål: indlæring af kristentro - herunder om muligt også kristelig seksualmoral, oplæring i arbejdsfærdigheder og indlæring af *arbejdsomhed, huuslighed, orden, reenlighed*.

Den tredje periode er arbejderbevægelsens, socialdemokratiet periode – 1880-1960

Rettigheder – mindre ydmygende betingelser.

Og inden for det sociale arbejde: udviklingen af familie-benet.

For ca. ¾ time siden fremhævede jeg K.K. Steinckes og Socialdemokratiets standpunkt: omfordelingen til dem, der havde forsørgelse behov, skulle organiseres ikke som *Almisser* men som *Rettigheder*. Standpunktet har konsekvenser for socialt arbejde: Det sociale arbejde, som bestod i at administrere ydelser, skulle derfor alene bestå i konstatering af rettigheds tilstedeværelse (tildeling) og udregning, helst efter en skala, af ydelsens størrelse. Standpunktet har haft virkning helt frem til førtidspensionsreformen i 2001: man fastsatte invaliditetsgrad så at sige efter en amputationstabel: tab af en tommelfinger så mange%, andre fingre så mange procent, en arm, et ben, et øje, begge øjne så mange %. Tankesættet blev kraftigt kritiseret af Bent Rold Andersen i *Grundprincipper i socialpolitikken* i 1971, med betegnelsen "*pseudo-objektivitet*". Hans metodeindvending er helt vel-

begrundet. Alligevel må man nok sige, at fastholdelse af procent-princippet som i 1964-IP-lovgivningen ville have været en bedre sikring af invalidepensionsansøgere mod primærkommunal vilkårlighed end 2001 reformens arbejdssevneprincip. Herom senere.

Når vi kigger på udviklingen i socialt arbejde, må Børneloven af 1905 og forarbejderne dertil nødvendigvis nævnes. Ikke at der ikke har været socialt arbejde i forhold til børn tidligere: 1803 lovene omtaler som den tredje klasse af fattige "*Børn, som ere forældreløse, eller hvis Forældres Forstand, Helbred og Sæder er saaledes beskafne, at Barnets Opfostring ikke til dem bør betroes*". (2) Sådanne børn skulle tages fra forældrene og sættes i familiepleje og opfostring under fattigkommissionens tilsyn indtil konfirmationen, hvorefter de skulle sættes i lære. Foruden familieanbringelsen har vi fra 1830'erne døgninstitutioner for forældreløse og/eller særligt vanskelige børn. Anden interventionsgrund var hovedsagelig: barnets egen kriminalitet. I 1890'erne rejstes kritik af den strafmæssige behandling af børn - og det gav anledning til et kommissionsarbejde om *Statstilsyn med børneopdragelsen*. Som følge heraf oprettede man ved 1905 loven Værgeråd. En vigtig rolle for Værgerådet var at komme med henstilling og påbud til forældre angående opdragelsen af deres børn - det vi i dag vil kalde: intervention. Ofte men ikke altid var det lærere eller præster, der påtog sig sådant rådgivningsarbejde - de antoges at have en vis *opdragsfaglig* indsigt. (2)

Et socialt arbejde, der oftest ikke omtales som sådan, men som jeg alligevel vil fremhæve, var det arbejde med seksualoplysning, som den syndikalistiske fløj af arbejderbevægelsen forestod fra ca. 1905, under slogan *Arbejderklassens frigørelses er ikke virkelighed, før arbejderkvinderne selv kan bestemme om de vil føde*. (3) Siden fulgte Forening for Mødrehjælp og Seksualreformbevægelsen. Én og anden vil nok kunne huske, at Mødrehjælpsinstitutionerne efter 1939 loven er blevet nævnt som første institution med lovkrav om familierådgivningsuddannet personale. Seksualoplyserne, Christen Christensen og Thøger Thøgersen og Thit Jensen og Leunbach så deres mission: at skabe bevidsthed, selvbevidsthed, kropsbevidsthed hos kvinder - og kendskab til og respekt for kvindens krop hos mænd. De interesserede sig for hele mennesket, og for kvalitet i hele menneskelivet - ikke kun for mennesket som arbejdskraft. Det var kontroversielt. Så sent som i 1960'erne vakte Mødrehjælpen i Randers vild politisk opstandelse med en plakat, med en glad mand og kvinde, og teksten: "*sex er dejligt, når man bruger kondom, pessar, spiral*" (4). At hjælpe med til at fjerne graviditetsangst via viden om familieplanlægning, det var vidtgående! Engang vel i 1950'erne vedtog Århus Byråd at tillade kommunens socialoverlæge, Helge Kjems, at åbne en seksualvejledningsklinik og holde foredrag om prævention. Det skete i anspændt enighed: de konservative var vist nærmest blevet tæsket på plads af borgmesteren. Og enigheden var nær røget på gulvet, da socialdemokraternes ordfører, vistnok Eva Hemmer Hansen, flere gange i sin tale læste "forkert" og omtalte *glæden ved samlejet* og ikke som den i forvejen af de konservative godkendte tekst *glæden ved samlivet*.

Den fjerde periode er dele af socialdemokratiets, de socialliberales og socialteknokraternes periode 1950-1980.

Keynesianisme. Solidaritetsprincippet, erstatning.

Nyere målsætninger i socialpolitikken: forebyggelse - revalidering – tryghed - trivsel: helhedsprincippet

Jeg nævnte før seksualoplysernes rolle i et vist hjørne af det sociale arbejde, herunder mødrehjælpernes rolle. Sidst i 1940'erne og i 1950'erne ser vi en ret kraftig metode udvikling i det sociale arbejde, stærkt inspireret af engelsk og amerikansk psykologisk-psykiatrisk tankegang. De bliver bragt i spil i Danmark på foranledning ikke mindst af Holger Horsten, som var direktør for Direktoratet for Børne- og Ungeforsorgen, og af socialdirektør Orla Jensen og socialoverlæge Helge Kjems

i Århus og vel også af amtslæge Vagn Christensen i Ringkøbing. Det er familieorienteret indsats, det er individuel revalideringsorienteret indsats. Gustav Jonsson fra Skå ved Stockholm (ham med det med at bryde den sociale arv) er en af inspiratorerne i dette arbejde. Yngre, ofte efteruddannede socialrådgivere får jobs i de kommunale børneværnsafdelinger i hvert fald i de større byer. I 1960 intensiveres og systematiseres revalideringsarbejdet med oprettelse af de regionale revalideringscentre, hvor lovens forskrift bliver: helhedsorienteret indsats - ikke kun personens handicap skal tages i betragtning, det er hele familiens situation, der skal tages i betragtning i indsatsen. I bred politisk enighed besluttet det at iværksætte et socialreformarbejde, hvor omdrejningspunktet bliver: helhedsorienteret indsats i et énstrengt primærkommunalt baseret system. De fire "nyere målsætninger i socialpolitikken: forebyggelse, revalidering, tryghed, trivsel" (5) bliver kommissorium for kommissionen. (5)

Jeg vil ikke repetere hele 1970'er-reformen - de fleste af jer kender den i forvejen. Jeg vil fremhæve enkelte punkter:

For kommunal- og socialreformen som helhed: (6)

Decentralisering:

Højt serviceniveau – høj skat, lavt serviceniveau – lav skat

Metodefrihed men pligt til at bruge (højt) uddannet personale

- men: stærkt anke-system (beskyttelse af klienten i forhold til kommunen)

For det sociale arbejde i særdeleshed:

Et primær-kommunalt baseret, énstrengt system (7)

Det offentliges forpligtelse for den enkelte fremhæves stilistisk, ved at blive sat som § 1 i Bistandsloven og før den enkeltes forpligtelser (§ 6): (8)

Opsøgende arbejde, BiL §28: at rette tilbud til enhver, der må antages at have behov (9)

Kommunernes respons: de ansatte en masse socialrådgivere

Og ikke mindst: **helhedsprincippet**, forstået på den måde, at både familiens økonomiske og psykologiske og helbredsmæssige situation skulle tages i betragtning. Med en kommissions-formulering: den kontante hjælp er en integreret del af hjælpeindsatsen. Det giver ikke mening at forsøge at modvirke en social nedtur med råd, vejledning, terapi, uddannelse – hvis den økonomiske hjælp sættes så lavt, at familiens hus må afhændes, og børn og forældre må omgangskreds udskiftes ved flytning m.v.

Den femte periode er neoliberalisternes periode, 1973-2005-

Udbuds- eller incitament-økonomi, den økonomiske pisk, og skarp kontrol.

Men også: specialisering, opsplittning – helhedsorienteringen aflives i praksis!

1980'erne og frem:

For kommunestyret i almindelighed:

Re-centralisering: (10)

forbud mod skattestigning og udgiftsløft (11)

påbud af prioritering af bestemte ting – overladen til kommunerne at nedprioritere andet

For det sociale arbejde i særdeleshed:

Specialisering og flerstrengethed

indirekte styring via puljer og kampagner: "alle kan komme i arbejde"

direkte metodestyling (arbejdsevnetmetoden, jobbarometer – løggen!)

opsøgende arbejde: tilbud .. til dem, der er fysisk eller psykisk funktionshæmmet. Altså: efter skaden

Som nævnt i første forelæsning, blev 1980'ernes socialpolitik på overførselsområdet præget af budgetbeskæringer. En samlet samfunds-vision som ramme for socialpolitikken og for det sociale arbejde kan ikke identificeres. Det samme gælder det sociale arbejde. Vi ser en masse omstruktureringer i de kommunale forvaltninger, i forsøg på via rationalisering at afhjælpe arbejdspress. Schlüter-regeringerne har nærmest omstrukturering som mantra – det holder folk "oppe på dupperne". Man kan med sikkerhed sige, at omstruktureringerne forbrugte megen energi – men ikke på udviklingen af det sociale arbejde.

Sidst i 1980'erne fik den radikale socialminister Aase Olesen iværksat en del forsøgsvirksomhed via SUM-puljen, ganske mange penge til udvikling af socialt arbejde. Jeg vover den påstand, at forsøgsvirksomheden drænedes socialforvaltningerne for en del initiativrige socialrådgivere, der gennemførte mange gode men tidsbegrænsede forsøg – og at disse forsøg opnåede ringe forankring i kommunerne. Derimod så man stort set ikke bestræbelser på opbygning af langsigtede forbedringer. De fagfolk, som kunne have gjort det, var beskæftigede i udviklingsforsøgene.

(U)skikken med kortfristede forsøg, finansieret via puljer, er fortsat igennem 1990'erne under min gamle VS-partifælle Karen Jespersens minister-vinger. Ikke helt uden nyttevirkninger: nogle kristeligt – men ikke længere konservative! – organisationer har fået sig etableret godt med gedigent socialt arbejde rundt i landet, f.eks. Kirkens Korshær. Men udviklingen af det daglige kommunale arbejde er blevet forsømt.

Politikken på førtidspensionsområdet har i nogen måde kompromitteret det sociale arbejde: de skiftende regeringer har, uden at ændre på loven, styret via ankestyrelsens praksis i retning af en stadig strammere tildeling. Og det er i vid udstrækning socialrådgiverne, der har siddet og overbevist sig selv og forsøgt at overbevise klienten om, at klientens erhvervsevne skønnedes at være så stor, at hun højst kunne få almindelig forhøjet førtidspension. Da Højesteret i december 1999 skar igennem og fastslog, at en kommune burde sandsynliggøre en resterhvervsevne på mere end 33%, hvis man ville nøjes med at yde laveste pension, ja da var det et lammende slag ikke blot mod Den Sociale Ankestyrelse men også mod de socialrådgivere, der havde været følgagtige overfor den retsstridige praksis. Alene i Århus fik ca. 250 klienter forhøjet pension med tilbagevirkende kraft.

Arbejdsevnetoden, som jo er indført med hjemmel i lov, er et af eksemplerne på centralstyring, som sætter socialrådgiverne i modsætning til klienterne. Jens Bang fremhæver i bogen om metoden, at socialrådgiverens praksis og holdning skal være: *jeg vil ikke høre om det, du ikke kan – jeg vil kun høre om det, du kan*. Hvordan socialrådgiveren skal kunne anlægge en helhedsvurdering ud fra en sådan ensidighed, lades u-forklaret. Hvordan socialrådgiveren skal opnå enighed med klienten om billedet af helheden, hvis journalen kun omhandler ressourcer men ikke problemer, lades u-forklaret.

Job-barometer, som er sidste centralt udviklede visitationsværktøj for socialrådgiveren / arbejdskonsulent, er et kapitel for sig. Danmarks Radios Jesper Tynell har undersøgt jobbarometerets troværdighed. Barometret, som angives at belyse den enkeltes jobchance, står stort set altid på "gunstigt". Barometret skal ses i sammenhæng med Beskæftigelsesministeriets kampagne "Alle kan komme i arbejde". Jeg håber, at Jesper Tynells to udsendelser bliver pensum i socialrådgivning, gerne i modul om arbejdsmarked. Når socialrådgiveren sidder med klienten, taster hendes data ind, og hver gang konstaterer, at hendes job-pil står i det grønne område, så må hun efter andet års ledighed spørge om socialrådgiveren lyver eller om hendes ledighed er hendes egen skyld.

Hvis I synes, det lyder som om jeg anser betingelserne for det sociale arbejde som forringet siden ca. 1980, så er det rigtigt hørt. Forringelsen af klienternes økonomiske kår er én væsentlig faktor. En anden væsentlig faktor er specialiseringen. Jeg har oplevet det som bisidder et antal gange: socialrådgiveren har ikke overblik over klientens økonomi (det er kollegaen) og har svært ved at acceptere, at klienten anser økonomien som vigtigere end lige et hjørne af REVA-afprøvningen. En tredje væsentlig faktor er ensidigheden: vor kollega Jens Bang skriver i bogen om Arbejdsevne-metoden: "Jeg vil ikke høre, hvad du ikke kan – jeg vil kun høre hvad du kan." Med andre ord: socialrådgiveren skal overhøre klientens problemer, når hun tegner billedet af klientens helhed. Og med det seneste centrale værktøj, jobbarometer, tvinges socialrådgiveren/arbejdskonsulenten til at lyve for klienten: jobbarometret giver systematisk det billede, at dine jobchancer er gode. (eksempel). Ja, beskæftigelsesministeren har selv sagt det: "Alle kan komme i arbejde". Viggo Jonassen tilføjer så: jo måske – men ikke på samme tid, når der skal være en 230.000 ledige, incl. aktiverede. Servicelov og Retssikkerhedslov foreskriver helhedsorienteret sagsbehandling – men Aktivloven fastslår, at en væsentlig del af helheden kan man ikke inddrage, nemlig økonomien – den er lagt fast i forvejen.

Socialrådgivere har i mange år uddannet sig og engageret sig for klienterne. Jeg ønsker for og skolen, at de bliver trænet i 1970'ers reformens målsætninger og ikke mindst i over for ledelse og minister at påvise, i hvilke henseender aktuel og fremtidig lovgivning modvirker de angivne formål. Jeg har i nogle år forsøgt at give mit bidrag til de færdigheder – nu overlader jeg til skolen at gøre det.

Lykke til!

(1)

*"at have et vaagent Øie med enhver ved Fattigvæsenet
indskreven, og sig i Distriktet erholdende Fattig,
at opmuntre og tilholde dem til Arbeidsomhed, Huuslig-
hed, Orden og Reenlighed;
at drage Omsorg for og have Tilsyn med: At de i Sygdoms
Tilfælde faar Kuur og Pleie, med videre, som til fornøden
og godmodig Omhue for den Trængende og Lidende hen-
hører"*

Plan for Fattigvæsenets Indretning og Bestyrelse i Staden Kiøbenhavn og dens Forstæder
1. Juli 1799

(2)

*Børn, som ere forældreløse, eller hvis
Forældres Forstand, Helbred og Sæder er
saaledes beskafne, at Barnets Opfostring
ikke til dem bør betroes*

(3)

*Arbejderklassens frigørelses er ikke
virkelighed,
før arbejderkvinderne selv kan bestemme
om de vil føde*

(4)

*sex er dejligt –
når man bruger kondom, pessar, spiral*

(5)

**nyere målsætninger i socialpolitikken:
forebyggelse, revalidering, tryghed, trivsel**

(6)

1970'er reformen:

Decentralisering:

- Højt serviceniveau – høj skat, lavt serviceniveau – lav skat
- Metodefrihed men pligt til at bruge (højt) uddannet personale
- men: stærkt anke-system (beskyttelse af klienten i forhold til kommunen)

Kommunernes respons: de ansatte en masse socialrådgivere

Opsøgende arbejde, BiL § 28: at rette tilbud til enhver, der må antages at have behov

(7)

**socialreformkommissions-folderen datids
udgave (Fra mappe!)**

(8)

BiL § 1: "Det offentlige er forpligtet til efter reglerne i denne lov at yde bistand til enhver, der opholder sig her i landet, og som af hensyn til sine egne eller sin families forhold har brug for rådgivning, økonomisk eller praktisk hjælp, støtte til udvikling eller genoprettelse af erhvervsevnen eller for pleje, særlig behandling eller opdragelsesmæssig støtte"

(9)

BiL §28: at rette tilbud til enhver, der må antages at have behov

(10)

socialreformkommissions-folderen nutids udgave - VJ udgaven (fra mape!)

Efter 1980:

Re-centralisering:

- **forbud mod skattestigning og serviceløft**
- **påbud af prioritering af bestemte ting - overladen til kommunerne at nedprioritere andet**
- **svækket ankesystem**
- **indirekte styring via puljer**
- **direkte metodestyling (arbejdsevne metoden, jobbarometer: tvang til at lyve)**

- **opsøgende arbejde: tilbud .. til dem, der er fysisk eller psykisk funktionshæmmet. Altså: efter skaden**
- **kampagner: "alle kan komme i arbejde"**